

İlkokul Öğretmenlerinin Sosyal Ağ Eğilimleri ile Okulun Sosyal Ağ Yapısına Yönelik Algıları Arasındaki İlişkiler*

The Relationships Between Primary School Teachers' Social Network Tendency and Perceptions on Social Network Structure of the School

Emre ER¹, Temel ÇALIK²

¹ Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı,
emreer@gazi.edu.tr

² Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı,
temelc@gazi.edu.tr

Makalenin Geliş Tarihi: 13.09.2017

Yayına Kabul Tarihi: 26.10.2017

ÖZ

Öğretmenlerin algılarına göre öğretmenlerin sosyal ağ eğilimleri ile görsel ağ algı düzeyleri arasındaki ilişkinin irdelendiği bu nicel araştırma ilişkisel tarama modelinde kurgulanmıştır. Araştırmanın evrenini Ankara ili merkez ilçelerinde bulunan resmi ilkokullarda okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme tabakalı örnekleme yoluyla belirlenen 360 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla Sosyal Ağ Eğilimleri Ölçeği ve Görsel Ağ Ölçeği kullanılmıştır. Çalışma sonucunda erkek öğretmenlerin görsel ağ algılarının daha olumlu olduğu, yaş değişkenine göre ise daha ileri yaştaki öğretmenlerin gençlere göre okuldaki sosyal konumlarını daha olumlu algılama eğiliminde oldukları anlaşılmıştır. Bununla birlikte sosyal ağ eğilimlerinin bireysel ve örgütsel görsel ağ için anlamlı yordayıcı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Ağ Eğilimi, Görsel Ağ Algısı, Bireyler Arası İlişki

ABSTRACT

In this research, which examines the relationship between teachers' social network tendencies and perceptions on the visual network on individual and organizational levels, relational screening model was used. This research is a descriptive study. The population of the study consisted of official primary school teachers working in schools located in the central district of

* Bu çalışma "İlköğretim kurumlarında yönetici ve öğretmen ilişkilerinin sosyal ağ analizi" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

Ankara province. The sample of the study was determined by stratified sampling and 360 teachers participated in the study. Network Intention Scale and Visual Network Scale were used to collect the data. The results of the study show that male teachers have more positive perceptions in regard to the visual network scale, and in terms of age factor older teachers have more positive perceptions on their role at the school compared to younger teachers. In addition, it was determined that teachers' social network tendencies play a predictive role for individual and organizational visual network.

Keywords: Social Network Tendencies, Visual Network Perceptions, Interpersonal Relationships

GİRİŞ

Sosyal ağ teorisi eğitim örgütlerini anlamak ve analiz etmek açısından önemli bir potansiyel taşımaktadır. Eğitim yönetimi alanında yoğun bir şekilde araştırılan ve okulun psikolojik boyutu altında tanımlanan birçok kavram açısından aslında bireylerin karşılıklı algılarının önemli sayılabileceği söylenebilir. Örneğin, adalet ve güven gibi kavramlar bireylerin karşılıklı ilişkileri sonucunda oluşan psikolojik durumlar olarak sayılabilir. Benzer şekilde okullarda hem araştırma hem de uygulama anlamında yoğun bir biçimde ele alınan değişim kavramı açısından durum değerlendirildiğinde Daly (2010), sosyal ağ yaklaşımına göre değişim stratejisi ne kadar iyi planlanmış ve öğretmenlere anlatılmış olursa olsun öğretmenlerin dışarıdan gelen bir uzmana veya akademisyene inanmak yerine birlikte görev yaptığı meslektaşına güvenme ve ondan etkilenme eğiliminde olduklarını ifade etmektedir. Başka bir deyişle öğretmenlerin en iyi öğrendiği kişiler tanıdıkları ve güven duydukları öğretmenlerdir. Bu açıdan bakıldığında, okula ilişkin araştırmaların sosyal ağ yaklaşımıyla ele alınması eğitim yönetiminde araştırma konusu olan mevcut kavramlara farklı boyutlar ekleyebileceği gibi henüz bilinmeyen çalışma alanlarının ortaya çıkmasına da yardımcı olabilir.

Okullar mevcut durumları ile öğrencilerin ve öğretmenlerin beklentilerinin yanında toplumsal taleplere cevap verme noktasında önemli eleştirilerle karşı karşıya kalmakta ve giderek daha fazla sayıda araştırmacı, okulun yeniden kurgulanması gerektiğini vurgulamaktadır. Okulların geleneksel olarak öğrencilere bilgi aktarma rolünün ötesinde, manevi değerlerin üretildiği ve bütün paydaşlar için öğrenme olanaklarının

sunulduğu bir toplum olması gerektiği söylenebilir (Berreth ve Berman, 1997; Goodlad, Soder ve Sirotnik, 1990; Sergiovanni, 1996). Okulun, değer üreten ve üyeleri arasında bu değerlerin paylaşılmasına olanak tanıyan bir yapıya sahip olması büyük oranda üyeler arasındaki ilişkilerin bir sonucudur. Bu nedenle, son yıllarda alan yazında öğretmenler arasındaki etkileşim ve ilişkiye odaklanan birçok çalışma yapılmıştır (Barnett ve McCormick, 2004; Barth, 2006; Daly, 2010). Buna göre öğretmenler arasındaki etkileşim ve iletişimin niteliğine bağlı olarak okulun, öğrencilerin tam öğrenmelerine yoğunlaşabileceği ve mesleki öğrenme toplumu özelliklerini kazanabileceği vurgulanmaktadır.

Okulun sosyal ağı, bir anlamda okul üyelerinin birbirleriyle geliştirdikleri iletişim davranışlarının özeti olarak görülebilir (Bakkenes, De Brabander ve Imants, 1999). İletişim ağı, bireysel açıdan ele alınabileceği gibi bir bütün olarak okulun analiz birimi olarak incelenmesi de mümkündür. Okulun iletişim ağına, öğretmenler bir gruba üye olabilir, herhangi iki grup arasında bağlantıyı sağlayabilir veya izole bir konumda bulunabilirler (Monge ve Eisenberg, 1987). Nitekim sosyal ağ analizinde aktörlerin ağdaki konumlarını incelemek açısından merkezilik kavramı üzerinde durulmaktadır (Borgatti, Everett ve Jhonson, 2013). Zira okulun sosyal ağına daha merkezi konumda yer alan aktörlerin okulun örgütsel kapasitesini geliştirme ve iletişim akışını yönlendirme noktasında daha fazla sorumluluk almaları söz konusudur.

Sosyal ağ teorisi herhangi bir ağda yer alan farklı aktörlerin etkileşimlerini incelemektedir (Scott, 2000). Sosyal ağ teorisinde genel olarak örgüt içerisindeki ilişki ağlarını ele alarak örgütün yapı, davranış, kültür, iklim, güç ve politika gibi boyutlarında aktörler arasındaki iletişim, bilgi akışı, olumlu ve olumsuz ilişkilerin önemli etkileri olduğu görülmektedir. Bununla birlikte söz konusu yaklaşım örgüt içerisinde lider olma potansiyeline sahip veya izole edilmiş -yalnızlaştırılmış- çalışanların belirlenmesi ve farklı birey ya da grupların örgütlerde karar alma, değişim, planlama gibi önemli örgütsel boyutları etkileme güçlerinin incelenmesi gibi farklı çalışma alanları sunmaktadır. Daha açık bir ifadeyle, örgütleri ağ yaklaşımıyla ele alan bir araştırmacı geleneksel örgütsel analiz yöntemlerinde olduğu gibi bireylerin örgüte

veya çalışanlara ilişkin algılarını incelemek yerine bireylerin çalışma arkadaşlarına yönelik karşılıklı algılarını inceleyerek örgütün bütününe ilişkin çıkarımlar yapmaya çalışmaktadır.

Sosyal ağ teorisi eğitim örgütlerini anlama ve analiz etme açısından önemli görülmektedir. Sosyal ağ analiziyle gerçekleştirilen bir araştırmada çalışmaya katılanların bireysel özelliklerinden ziyade içerisinde yer aldıkları sosyal yapıdaki konumları yani diğer aktörlerle ilişki ve etkileşimleri önem kazanmaktadır (Borgatti ve Ofem, 2010). Bu durum sosyal ilişki ve etkileşimlerin belirleyici olduğu okullarda söz konusu süreçlerin ayrıntılı bir biçimde incelenerek farklı aktörler arasındaki bilgi akışının incelenmesine olanak sağlamaktadır (Daly, 2012). Bununla birlikte eğitim yönetimi alanında yoğun bir şekilde araştırılan ve okulun psikolojik boyutu altında tanımlanan birçok kavramın anlaşılması açısından bireylerin karşılıklı algılarının önemli sayılabileceği söylenebilir. Örneğin, adalet ve güven gibi kavramlar bireylerin karşılıklı ilişkileri sonucunda oluşan psikolojik durumlar olarak sayılabilir. Benzer şekilde okullarda hem araştırma hem de uygulama anlamında yoğun bir biçimde ele alınan okulda değişimin yönetilmesi bağlamında öğretmenlerin birbirleriyle olan etkileşimleri oldukça önemlidir. Daly (2010) sosyal ağ yaklaşımına göre değişim stratejisi ne kadar iyi planlanmış ve öğretmenlere anlatılmış olursa olsun öğretmenlerin okul dışından gelen bir yöneticiye, uzmana veya akademisyene inanmak yerine birlikte görev yaptığı meslektaşlarına güvenme ve onlardan etkilenme eğiliminde olduklarını ifade etmektedir. Başka bir deyişle, öğretmenlerin en iyi öğrendiği kişiler tanıdıkları ve güven duydukları öğretmenlerdir. Bu açıdan düşünüldüğünde okula ilişkin araştırmaların sosyal ağ yaklaşımıyla ele alınması eğitim yönetiminde araştırma konusu olan mevcut kavramlara farklı boyutlar kazandırabileceği gibi henüz bilinmeyen çalışma alanlarının ortaya çıkmasına da yardımcı olabilir.

Son yıllarda okullar mevcut yapıları ile öğrencilerin ve öğretmenlerin beklentilerinin yanında toplumsal taleplere cevap verme noktasında önemli eleştirilerle karşı karşıya kalmakta ve giderek daha fazla araştırmacı, okulların farklı bir örgütsel dinamikle yeniden kurgulanması gerektiğini vurgulamaktadır. Okulların geleneksel olarak

öğrencilere bilgi aktarma rolünün ötesinde, manevi değerlerin üretildiği ve bütün paydaşlar için öğrenme olanaklarının sunulduğu bir topluluk olması gerektiği söylenebilir (Berreth ve Berman, 1997; Sergiovanni, 1996). Okulun, değer üreten ve üyeleri arasında bu değerlerin paylaşılmasına olanak tanıyan bir yapıya sahip olması büyük oranda üyeler arasındaki ilişkilerin bir sonucudur.

Moolenaar, Sleegers ve Daly (2012) okullarda sosyal ağ örüntüleri, kolektif yeterlik ve öğrenci başarısı arasındaki ilişkileri ele aldıkları çalışmalarında sosyal ağ etkileşimlerinin yüksek olduğu okullarda öğretmenlerin kolektif yeterlik algılarının daha olumlu olduğu ve öğrencilerin akademik başarılarının daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Başka bir ifadeyle, öğretmenler arasındaki güçlü etkileşimlerin varlığı kolektif yeterlik üzerinde doğrudan olumlu bir etkiye sahiptir.

Meslekte ilk yılını çalışan öğretmenler arasındaki sosyal bağlantıların niteliklerinin incelendiği bir çalışmada, öğretmenlerin birbirleriyle olan etkileşimlerinde belirleyici rol oynayan bir dizi etmen ortaya konulmuştur (Baker-Doyle, 2012). Çalışmada öğretmenlerin bireysel özellikleri yanında okula ilişkin değişkenlerin de bağlantı kurma eğilimlerini etkilediği sonucu çıkmıştır. Okuldaki mesleki öğrenme kültürü, öğretmenlerin öğrenciler hakkında bilgi sahibi olma isteği, öğretmenlerin mesleğe yönelik algıları ve meslekte yeni olmanın vermiş olduğu birlikte hareket etme eğilimi, öğretmenlerin okulun sosyal ağında yer almalarında ve ilişkilerini sürdürmelerinde etkili olan önemli değişkenler olarak sıralanmaktadır.

Öğretmenlerin örgütsel güven algılarının bireysel sosyal ağ örüntüleri ile ilişkisinin ele alındığı bir çalışmada öğretmenlerin yakın arkadaşların güven düzeylerinin yüksek olması bireysel güven algılarını da etkilediği bulgulanmıştır (Maale, Moolenaar ve Daly, 2015). Başka bir ifadeyle, güven düzeyi yüksek öğretmenlerle etkileşim halinde olan öğretmenlerin güven algıları da yüksek olmaktadır. Bununla birlikte aynı çalışmada öğretmenlerin sosyal ağlarında daha çok öğretmenin yer almasıyla güven algılarının yükseldiği ifade edilmektedir.

Okulların sosyal ağı, bir anlamda okul üyelerinin birbirleriyle geliştirdikleri iletişim davranışlarının örüntüsü olarak görülebilir (Bakkenes, De Brabander ve Imants, 1999). İletişim ağı bireysel açıdan ele alınabileceği gibi bir bütün olarak okulun analiz birimi olarak incelenmesi de mümkündür. Okulun iletişim ağında, öğretmenler bir gruba üye olabilir, herhangi iki grup arasında bağlantıyı sağlayabilir veya izole bir konumda bulunabilirler (Monge ve Eisenberg, 1987). Nitekim sosyal ağ analizinde aktörlerin ağdaki konumlarını incelemek açısından merkezilik kavramı üzerinde durulmaktadır (Borgatti, Everett ve Jhonson, 2013). Okulun sosyal ağında daha merkezi konumda yer alan aktörlerin okulun örgütsel kapasitesini geliştirme ve iletişim akışını yönlendirme noktasında daha fazla sorumluluk almaları söz konusudur.

Eğitim bilimleri alanında henüz yeni bir araştırma alanı olan sosyal ağ yaklaşımıyla ele alınan araştırmaların önemli bir bölümü sosyal ağların çıktılarıyla ilgilidir. Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin içinde buldukları ağların bireysel ve örgütsel değişkenlerle ilişkisi birçok araştırmaya konu olmuştur. Bu araştırmalar sosyal ağların potansiyel etkilerinin ortaya konulması ve uzun süredir üzerinde çalışılan kavramlarla ilişkilerinin incelenmesi açısından oldukça önemlidir. Bu araştırmada öğretmenlerin okulda mesleki ve bireysel konularda birbirleriyle işbirliği kurma eğilimleri ile okulun ağ yapısını algılama düzeyleri arasındaki ilişkiler ele alınmıştır. Bu sayede okulların sosyal ağ yapılarına ilişkin çalışanların bilişsel düzeyde algıları incelenmiştir. Bu genel amaç doğrultusunda çalışma kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1) Öğretmenlerin sosyal ağ eğilimleri ve görsel ağ algıları ne düzeydedir?
- 2) Öğretmenlerin sosyal ağ eğilimleri ile görsel ağ algıları arasında ilişki var mıdır?
- 3) Öğretmenlerin sosyal ağ eğilimleri ile görsel ağ algıları, cinsiyet, yaş, hizmet süresi ve kıdeme göre farklılık göstermekte midir?
- 4) Sosyal ağ eğilimleri görsel ağ algılarının anlamlı yordayıcısı mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Öğretmenlerin algılarına göre öğretmenlerin sosyal ağ eğilimleri ile görsel ağ algı düzeyleri arasındaki ilişkinin irdelendiği bu nicel araştırma ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. İlişkisel tarama iki veya daha çok değişken arasındaki birlikte değişimin varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2010).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ankara ili merkez ilçelerinde bulunan resmi ilkokullarda okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme tabakalı örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Evrenin her bir birimi yalnız bir tabakaya ait olacak ve hiçbir evren birimi açıkta kalmayacak; tabaka içi değişim olabildiğince küçük, tabakalar arası değişim oldukça büyük kalacak şekilde alt gruplara bölünerek örneklemin her bir tabakadan ayrı ayrı ve birbirinden bağımsız olarak çekildiği örnekleme yöntemine tabakalı örnekleme adı verilir (Çingı, 1994).

Araştırmanın gerçekleştirdiği Ankara ili dört merkez ilçesindeki (Çankaya, Yenimahalle, Altındağ, Gölbaşı) ilkokullarda görevli toplam 5675 öğretmen bulunmaktadır. Öğretmen dayısı dikkate alındığında %95 güven düzeyinde 357 kişinin, evreni temsil edebileceği düşünülmektedir (Balcı, 2004). Çalışmaya her bir ilçe tabaka olarak kabul edilerek 360 öğretmen dâhil edilmiştir. Araştırmaya katılanların 227'si kadın (%63), 133'ü erkektir (%37). Öğretmenlerin yarısından fazlası (%58.7) 40 yaş ve altında yarısından azı ise (%41.3) 41 yaş ve üzerindedir. Öğretmenlerin önemli bir kısmı (%75.6) 1-5 yıl arası, dörtte bire yakını (%24.4) 6 yıl ve üzeri hizmet süresine sahiptir. Kıdem açısından öğretmenlerin üçte bire yakını (%33.9) 1-10 yıl, yarıya yakını (%42.8) 11-20 yıl ve dörtte bire yakını (%23.3) 21 yıl ve üzeri görev süresine sahiptir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin toplanması amacıyla araştırmacılar tarafından Türkçeye uyarlanması gerçekleştirilen iki veri toplama aracı kullanılmıştır. Veri toplama aracı; birinci bölümde araştırmaya katılan öğretmenlerin çeşitli bilgilerine ilişkin “Kişisel Bilgiler”; ikinci bölümde “Sosyal Ağ Eğilimleri Ölçeği” ve üçüncü bölümde “Görsel Ağ Algıları Ölçeği” olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla Cohen, Klein, Daly ve Finnigan (2011) tarafından geliştirilen ve çalışma kapsamında Türkçeye uyarlanan “Sosyal Ağ Eğilimleri Ölçeği (Network Intention Scale)” ve Mehra ve diğerleri (2014) tarafından geliştirilen “Görsel Ağ Ölçeği” (Visual Network Scales)” kullanılmıştır.

Sosyal Ağ Eğilimleri Ölçeği

Beşli Likert tipinde yapılandırılan ölçek 14 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin toplam puan üzerinden hesaplanan Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı .84'tür. Alt boyutlar arasında bağlantı kurma isteği (4 madde, $\alpha = .82$), kaynak olarak görülme (4 madde, $\alpha = .78$), doğru ilişki kurma (3 madde, $\alpha = .78$) ve ilişkileri değerlendirme (3 madde, $\alpha = .73$) yer almaktadır. Ölçek toplam varyansın %66.3'ünü açıklamaktadır.

Görsel Ağ Ölçeği

Ölçekte çalışanların buldukları örgütün sosyal ağının genel özelliklerini, bireysel konumlarını ve ağda yaşanması muhtemel değişimleri ele alan 15 madde bulunmaktadır. Ölçek görsel olarak bir takım örnek ağ çizimleri ile bireylerin örgütlerindeki ilişki örüntülerini değerlendirmelerini amaçlamaktadır. Ölçekte yer alan 4 madde Likert tipi olmadığından çalışma kapsamında kullanılmamıştır. Geriye kalan 11 maddenin, 7 maddesi bireysel, 4 maddesi ise örgütsel düzeye görsel ağ algılarını içermektedir.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesi, SPSS 16 ve AMOS 18 programları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerin sosyal ağ eğilimleri ile görsel ağ algı düzeyleri arasındaki ilişkilerin belirlenmesi amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı, öğretmenlerin cinsiyetlerine göre algıları arasındaki farklılıkları belirlemek amacıyla t testi, öğretmenlerin mesleki kıdem, okuldaki hizmet süresi ve yaşa göre algıları arasındaki farklılıkları belirlemek amacıyla ANOVA analizi kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmada uyarlanan iki ölçeğe ilişkin açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile ölçeklerin faktör yapısı incelenmiştir. AFA ile ölçeği oluşturan maddelerin farklı boyutlar altında toplanıp toplanmadığı incelenmektedir. Kaiser Meyer Olkin (KMO) ve Barlett Sphericity testleri ile araştırma verilerininin AFA için uygunluğu test edilmiştir. Ölçeklere ait madde sayıları ve analiz sonucu elde edilen değerler Tablo 1'de ifade edilmiştir.

Tablo 1. Ölçeklerin Madde Sayısı, Faktör Analizi ve Güvenirlilik Sonuçları

Ölçek	Madde Sayısı	KMO	Barlett's χ^2	Açıklanan Varyans %	Faktör Yüğü		Cronbach's Alpha
					En Düşük	En Yüksek	
Sosyal Ağ Eğilimleri	12	.84	2230.338 $p < .001$	59.45	.45	.84	.84
İ.D.	4	-	-	35.56	.45	.75	.83
B.İ.	4	-	-	12.60	.65	.78	.76
D.İ	4	-	-	11.04	.72	.84	.72
Görsel Ağ Ölçeği	10	.74	398.080 $p < .001$	49.08	.46	.85	.75
Bireysel	7			31.20	.46	.72	.73
Örgütsel	3			17.96	.79	.85	.73

İ.D.: İlişkiyi değerlendirme

B.İ : Bağlantı kurma isteği

D.İ : Doğru ilişki kurduğuna inanma

Tablo 1 incelendiğinde Sosyal Ağ Eğilimleri Ölçeğinin 12 madde ve 3 boyutlu yapının ortaya çıktığı görülmektedir. Orijinal ölçekte yer alan 2 madde uygun faktör yükü elde edilemediğinden çıkartılmıştır. Ayrıca kaynak olarak görülme alt boyutu Türkçeye çevrilen ifadelerin birbirine yakın anlam taşımamasından dolayı bağlantı kurma ve doğru ilişki kurma boyutlarıyla bir arada değerlendirilmiştir. Görsel ağ ölçeği 10 madde ve 2 boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte yer alan 7 madde bireysel, 3 madde örgütsel düzeyde görsel ağ algılarını ölçmektedir. Örgütsel görsel ağ algılarını ölçen bir madde AFA sonucunda uygun boyutta faktörlenmediğinden ölçekten çıkarılmıştır.

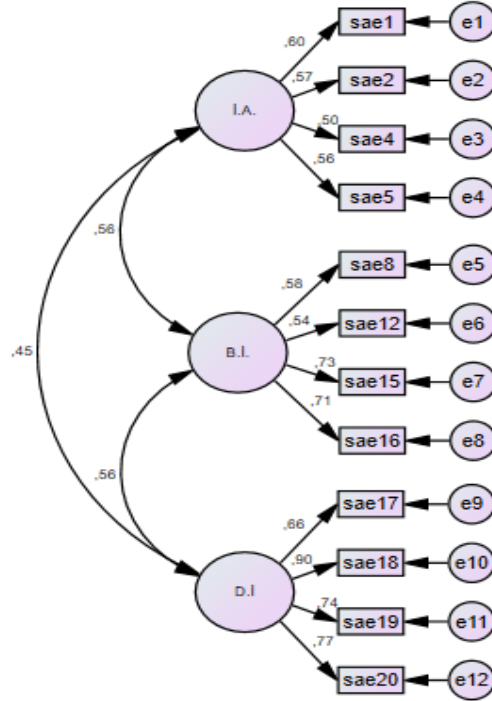
Doğrulayıcı Faktör Analizi

Sosyal Ağ Eğilimleri Ölçeğinin ve Görsel Ağ Algıları Ölçeğinin AFA sonuçlarına göre elde edilen faktörlerin doğrulanmasını sağlamak amacıyla her iki ölçek için de doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Tablo 2’de Sosyal Ağ Eğilimleri Ölçeğine ait doğrulayıcı faktör analizi bulgularına yer verilmiştir.

Tablo 2. Sosyal Ağ Eğilimleri Ölçeği’nin DFA Değerleri

χ^2	sd	(χ^2 /sd)	RMSEA	RMR	CFI	NNFI	GFI	AGFI
148.78	51	2.91	0.072	0.037	0.93	0.94	0.94	0.90

Tablo 2’de görüldüğü 12 maddeden oluşan ölçeğin yapısına ilişkin uyum indeksleri şöyledir: $\chi^2 = 148.78$ (sd = 51), (χ^2 /sd) = 2.91, GFI = .94, RMSEA = .072, CFI = .93, AGFI = .90. DFA analizi sonucu ölçeğe ilişkin değerlerin iyi uyum değerleri ortaya koyduğu ve bu değerlerin kabul edilebilir olduğu görülmektedir. DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar ve birinci düzey yol diyagramı Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1. Sosyal Ağ Eğilimleri Ölçeği Yol Diyagramı

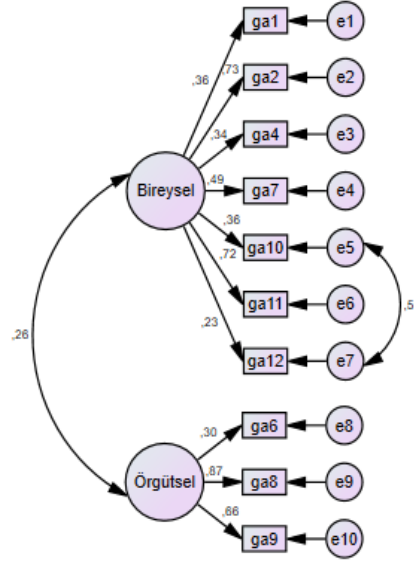
Tablo 3'te Görsel Ağ Ölçeğine ait doğrulayıcı faktör analizi bulgularına yer verilmiştir.

Tablo 3. Görsel Ağ Ölçeği'nin DFA Değerleri

χ^2	sd	(χ^2 /sd)	RMSEA	RMR	CFI	NNFI	GFI	AGFI
103.49	33	3.136	0.076	0.068	0.98	0.86	0.94	0.91

Tablo 3'te görüldüğü gibi 10 maddeden oluşan ölçeğin yapısına ilişkin uyum indeksleri şöyledir: $\chi^2 = 103.49$ (sd = 33), (χ^2 /sd) = 3.136, GFI = .94, RMSEA = .076, CFI = .98, AGFI = .91 DFA analizi sonucu ölçeğe ilişkin değerlerin iyi uyum değerleri ortaya koyduğu ve bu değerlerin kabul edilebilir olduğu görülmektedir. DFA ile hesaplanan madde-faktör ilişkilerine ait katsayılar ve birinci düzey yol diyagramı Şekil 2'de

verilmiştir. DFA analizi sonucunda yüksek düzeyde ilişki gösteren maddelerin olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, yüksek düzeyde ilişki gösteren maddelerin benzer özelliği ölçmesi varsayımından hareketle yüksek düzeyde ilişkili bulunan maddelerin hata kovaryansları birleştirilmiştir.

Şekil 2. Görsel Ağ Ölçeği Yol Diyagramı

Tablo 4. Öğretmenlerin Sosyal Ağ Eğilimleri ve Görsel Ağ Algı Düzeyleri

Değişkenler	En Düşük	En Yüksek	\bar{X}	S
İlişkiyi değerlendirme	1.00	5.00	3.96	.63
Bağlantı kurma isteği	1.00	5.00	4.23	.53
Doğru ilişki kurduğuna inanma	1.00	5.00	4.04	.73
Bireysel görsel ağ algısı	1.29	5.00	3.10	.63
Okula yönelik görsel ağ algısı	1.00	5.00	3.39	.75

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların sosyal ağ eğilimleri ölçeğinde ilişkiyi değerlendirme boyutunda ($\bar{X} = 3.96$), bağlantı kurma isteği boyutunda ($\bar{X} = 4.23$) ve doğru ilişki kurduğuna inanma boyutunda ($\bar{X} = 4.04$) algılarının iyi düzeyde olduğu görülmektedir. Katılımcıların sosyal ağ eğilimleri ölçeğinde en yüksek puanı bağlantı kurma isteğinde elde ettiği görülmektedir. Bu durum çalışmaya katılanların mevcut

mesleki ve arkadaşlık ilişkilerini değerlendirme ve ilişkilerden fayda sağlama yaklaşımından daha fazla düzeyde yeni bağlantılar kurma eğiliminde oldukları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte öğretmenlerin bireysel ağ algıları ($\bar{X} = 3.10$) ve okula yönelik ağ algılarının ($\bar{X} = 3.39$) iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir. Standart sapma değerlerine göre ise en homojen dağılımın bağlantı kurma isteğinde ($S = .53$), en heterojen dağılımın ise okula yönelik ağ algısında ($S = .72$) gerçekleştiği görülmektedir. Başka bir ifadeyle katılımcıların bağlantı kurmaya yönelik algıları birbirine benzerken, çalıştıkları okulların sosyal ağ yapılarına yönelik algıları farklılaşmaktadır. Okullardaki sosyal ağ dinamikleri farklılık gösterdiğinden bu farklılık beklenen bir durumdur. Tablo 5 sosyal ağ eğilimleri ve görsel ağ algı düzeyleri arasındaki ilişkileri göstermektedir.

Tablo 5. Sosyal Ağ Eğilimleri ve Görsel Ağ Algı Düzeyleri Arasındaki İlişkiler

Değişkenler	1	2	3	4	5	6
1. Sosyal ağ eğilimleri	-	.76**	.75**	.81**	.57**	.57**
2. İlişkiyi değerlendirme		-	.41**	.38**	.41**	.44**
3. Bağlantı kurma isteği			-	.46**	.53**	.51**
4. Doğru ilişki kurduğuna inanma				-	.37**	.55**
5. Bireysel görsel ağ algısı					-	.44**
6. Örgütsel görsel ağ algısı						-

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin sosyal ağ eğilimleri ve bireysel görsel ağ algıları arasındaki ilişkileri gösteren tablo incelendiğinde, bütün değişkenler arasındaki ilişkilerin pozitif yönlü ve anlamlı olduğu görülmektedir. Sosyal ağ eğilimleri ve bireysel görsel ağ algıları arasında ($r = .57, p < .01$) pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Bununla birlikte sosyal ağ eğilimleri ölçeğinin alt boyutlarından ilişkiyi değerlendirme ($r = .41, p < .01$), bağlantı kurma isteği ($r = .53, p < .01$) ve doğru ilişki kurduğuna inanma ($r = .37, p < .01$) ile bireysel görsel ağ algıları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Bu durum bireylerin sosyal ağ kurmaya yönelik eğilimleri ile okulun sosyal ağını algılama biçimleri arasında pozitif yönlü ve orta düzeyde bir ilişki olduğu şeklinde ifade edilebilir. Başka bir ifadeyle öğretmenlerin sosyal ağ eğilimleri, mevcut okullarındaki bireysel bağlantı ağlarına yönelik değerlendirmelerine yönelik fikir vermektedir.

Öğretmenlerin sosyal ağ eğilimleri ve örgütsel görsel ağ algıları ile ($r = .57, p < .01$) pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Bununla birlikte sosyal ağ eğilimleri ölçeğinin alt boyutlarından ilişkiyi değerlendirme ($r = .44, p < .01$), bağlantı kurma isteği ($r = .51, p < .01$) ve doğru ilişki kurduğuna inanma ($r = .55, p < .01$) ile bireysel görsel ağ algıları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir.

Tablo 6'da sosyal ağ eğilimleri ve görsel ağ algılarının cinsiyete göre t-testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 6. Sosyal Ağ Eğilimleri ve Görsel Ağ Algılarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Değişkenler	Erkek		Kadın		t	sd	p
	(n = 133)		(n = 227)				
	\bar{X}	S	\bar{X}	S			
İlişkiyi değerlendirme	4.00	.58	3.95	.60	.804	347	.42
Bağlantı kurma isteği	4.20	.51	4.27	.51	-1.18	347	.23
Doğru ilişki kurduğuna inanma	4.14	.62	3.97	.79	1.94	347	.05
Bireysel görsel ağ algısı	3.21	.65	3.08	.59	1.81	347	.07
Örgütsel görsel ağ algısı	3.44	.71	3.28	.72	2.01	347	.04

Tablo 6'da, öğretmenlerin sosyal ağ eğilimleri ve görsel ağ algı düzeylerinin cinsiyete göre t-testi sonuçları incelendiğinde, kadın ve erkek öğretmenlerin ilişkiyi değerlendirme [$t(358) = .804, p > .05$] ve bağlantı kurma isteği [$t(358) = -1.18, p > .05$] boyutlarında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Doğru ilişki kurduğuna inanma [$t(358) = 1.94, p = .05$] boyutunda erkek öğretmenlerin algısının, kadın öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Görsel ağ algıları katılımcıların cinsiyetlerine göre değerlendirildiğinde bireysel görsel ağ algılarının [$t(358) = .804, p > .05$] arasında anlamlı farklılık bulunmadığı, örgütsel ağ algılarının [$t(358) = 2.01, p < .05$] ise erkekler lehine anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Tablo 7'de sosyal ağ eğilimleri ve görsel ağ algılarının yaşa göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 7. Sosyal Ağ Eğilimleri ve Görsel Ağ Algılarının Yaşa Göre ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P	Fark
İlişkiyi değerlendirme	Gruplar arası	.204	3	.068	.170	.92	
	Gruplar içi	135.914	356	.400			-
	Toplam	136.119	359				
Bağlantı kurma isteği	Gruplar arası	1.309	3	.436	1.485	.22	
	Gruplar içi	99.917	356	.294			-
	Toplam	101.226	359				
Doğru ilişki kurduğuna inanma	Gruplar arası	2.485	3	.828	1.560	.20	
	Gruplar içi	180.582	356	.531			-
	Toplam	183.067	359				
Bireysel görsel ağ	Gruplar arası	4.050	3	1.350	3.235	.02	21-30 ve 51+
	Gruplar içi	141.903	356	.417			
	Toplam	145.953	359				
Örgütsel görsel ağ	Gruplar arası	3.589	3	1.196	2.201	.09	
	Gruplar içi	184.808	356	.544			-
	Toplam	188.397	359				

Tablo 7 incelendiğinde öğretmenlerin ilişkiyi değerlendirme [$F(3, 356) = .170, p > .05$], bağlantı kurma isteği [$F(3, 356) = 1.485, p > .05$] ve doğru ilişki kurduklarına yönelik algılarında [$F(3, 356) = 1.560, p > .05$] yaş değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Başka bir deyişle farklı yaş gruplarındaki öğretmenlerin sosyal ağ eğilimleri benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte öğretmenlerin örgütsel görsel ağ algıları arasında anlamlı fark oluşmazken [$F(3, 356) = 2.201, p > .05$]; bireysel görsel ağ algıları [$F(3, 356) = 3.235, p < .05$] arasında 51 yaş ve üzeri öğretmenler ile 21-30 yaş arasındaki öğretmenler arasında yaşça büyük olanların lehine anlamlı farklılık mevcuttur. 51 ve üzeri yaş grubundaki öğretmenler bireysel olarak okulun sosyal ağındaki konumlarını daha olumlu tanımlama eğilimindedirler.

Tablo 8'de sosyal ağ eğilimleri ve görsel ağ algılarının kıdeme göre ANOVA sonuçları bulunmaktadır.

Tablo 8. Sosyal Ağ Eğilimleri ve Görsel Ağ Algılarının Kıdeme Göre ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
İlişkiyi değerlendirme	Gruplar arası	1.848	3	.924	2.347	.09
	Gruplar içi	134.271	356	.394		
	Toplam	136.119	359			
Bağlantı kurma isteği	Gruplar arası	.649	3	.324	1.100	.33
	Gruplar içi	100.577	356	.295		
	Toplam	101.226	359			
Doğru ilişki kurduğuna inanma	Gruplar arası	.538	3	.269	.503	.60
	Gruplar içi	182.529	356	.535		
	Toplam	183.067	359			
Bireysel görsel ağ	Gruplar arası	.743	3	.371	.872	.42
	Gruplar içi	145.210	356	.426		
	Toplam	145.953	359			
Örgütsel görsel ağ	Gruplar arası	3.160	3	1.580	2.91	.06
	Gruplar içi	185.236	356	.543		
	Toplam	188.397	359			

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin ilişkiyi değerlendirme [$F(3, 356) = 2.347, p > .05$], bağlantı kurma isteği [$F(3, 356) = 1.100, p > .05$] ve doğru ilişki kurduklarına yönelik algılarında [$F(3, 356) = .503, p > .05$] mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Başka bir deyişle farklı mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin sosyal ağ eğilimleri benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte öğretmenlerin örgütsel görsel ağ algıları [$F(3, 356) = 2.291, p > .05$] ve bireysel görsel ağ algıları [$F(3, 356) = .872, p > .05$] arasında mesleki kıdem bakımından anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tablo 9'da bireysel görsel ağ algısının yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon sonuçları yer almaktadır.

Tablo 9. Bireysel Görsel Ağ Algısının Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Sonuçları

Değişken	<i>B</i>	Standart Hata <i>B</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>
Sabit	2.09	.28		7.32	.00
İlişkiyi değerlendirme	.03	.06	.03	.52	.60
Bağlantı kurma isteği	.18	.07	.15	2.657	.00
Doğru ilişki kurduğuna inanma	.03	.05	.03	.584	.56

Regresyon analizi sonuçlarına göre, bireysel görsel ağ algısının yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği şu şekildedir: Bireysel görsel ağ = 2.09 + .03* ilişkiyi değerlendirme + .18* bağlantı kurma isteği + .03* doğru ilişki kurduğuna inanma

Tablo 9’da verilen bireysel görsel ağ algısının yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları incelendiğinde, ilişkiyi değerlendirme, bağlantı kurma isteği ve doğru ilişki kurduğuna inanma birlikte örgütsel görsel ağ algısının %34’ünü açıkladığı görülmektedir. Bununla birlikte, bağlantı kurma isteği alt boyutunun ($\beta = .15$, $p < .05$) bireysel görsel ağ algısının anlamlı yordayıcısı olduğu görülmektedir.

Tablo 10 örgütsel görsel ağ algısının yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon sonuçları yer almakta

Tablo 10. Örgütsel Görsel Ağ Algısının Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Sonuçları

Değişken	<i>B</i>	Standart Hata <i>B</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>
Sabit	2.45	.49		5.01	.00
İlişkiyi değerlendirme	.08	.01	.17	.88	.38
Bağlantı kurma isteği	.07	.11	.04	.65	.51
Doğru ilişki kurduğuna inanma	.22	.08	.15	2.664	.00

Regresyon analizi sonuçlarına göre, bireysel görsel ağ algısının yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği şu şekildedir: Örgütsel görsel ağ = 2.45 + .08* ilişkiyi değerlendirme + .07* bağlantı kurma isteği + .22* doğru ilişki kurduğuna inanma

Tablo 10’da verilen örgütsel görsel ağ algısının yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları incelendiğinde, ilişkiyi değerlendirme, bağlantı kurma isteği ve doğru ilişki kurduğuna inanma birlikte örgütsel görsel ağ algısının %27’sini açıkladığı görülmektedir. Bununla birlikte, doğru ilişki kurduğuna inanma alt

boyutunun ($\beta = .15, p < .05$) örgütsel görsel ağ algısının anlamlı yordayıcısı olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada ilkokul öğretmenlerinin okulun sosyal ağ yapısına yönelik algıları incelenmiştir. Çalışmada görsel ağ ölçeği ve sosyal ağ eğilimleri ölçeği kullanılmıştır. Çalışmanın temel varsayımı olarak öğretmenlerin sosyal ağ kurmaya yönelik eğilimlerinin, okuldaki mevcut sosyal ağ yapısını belirlemede rol oynaması gösterilebilir. Sosyal ağ analizi ile öğretmenlerin okul içindeki mesleki ve arkadaşlık ağlarını incelemek amacıyla yapılan çalışmalarda genellikle okuldaki bütün öğretmenler ile gerçekleştirilen kısa görüşmeler yapılmakta veya kısa sosyal ağ soruları ile okulda hangi öğretmenlerin hangileri ile daha sık görüştüğü belirlenmeye çalışılmaktadır. Görsel ağ ölçeği ile öğretmenlerin bireysel ve örgütsel düzeyde sosyal ağ yapısına yönelik algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında her iki ölçekte Türkçeye uyarlanmıştır. Sosyal Ağ Eğilimleri Ölçeği, 12 madde ve 3 boyutlu (ilişkiyi değerlendirme, bağlantı kurma isteği ve doğru ilişki kurduğuna inanma); Görsel Ağ Ölçeği, 10 madde ve 2 boyutlu (bireysel ve örgütsel) yapısı doğrulanarak uygulanmıştır.

Çalışma sonuçlarına göre öğretmenlerin sosyal ağ eğilimleri ile görsel ağ algıları arasında pozitif yönlü ve orta düzeyde ilişki bulunmuştur. Öğretmenlerin ağ eğilimlerinin mevcut ağ algıları ile ilişkilendirilmesi, okulun mevcut sosyal ağ yapısının anlaşılması bakımından sosyal ağ eğilimlerinin kullanılabilceği şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmada cinsiyete göre öğretmenlerin sosyal ağ eğilimi ve görsel ağ algıları karşılaştırıldığında, doğru ilişki kurduğuna inanma ve örgütsel görsel ağ algısı bağlamında erkek öğretmenlerin kadınlara göre daha olumlu algıya sahip oldukları görülmüştür. Bazı çalışmalarda erkek öğretmenlerin kadınlara göre okulda ilişki ağı kurulmasına yönelik algıları arasında anlamlı bir fark olmadığı ifade edilmiştir (Çıtak,

2011; Özdemir ve Gören, 2015; Yıldıztaşı, 2017). Bununla birlikte bazı araştırmalarda erkeklerin okuldaki ilişki ağına yönelik algıları daha olumludur.

Çalışmada bir başka sonuç olarak öğretmenlerin yaşlarına göre sosyal ağ eğilimleri ve görsel ağ algıları arasındaki farklılıklar ele alınmıştır. Bireysel görsel ağ algısı bakımından 21-30 yaş arası ve 51 ve üzeri yaş grupları arasında daha yaşlı grubun lehine farklılıklar bulunmaktadır. Bu durum kıdemli öğretmenlerin okulun sosyal ağındaki bireysel konumlarını daha olumlu algıladıkları şeklinde yorumlanabilir. Alan yazında meslekte tecrübeli öğretmenlerin sosyal ağda daha etkin olduğu ve sosyal ağdaki konumlarına yönelik algılarının daha olumlu olduğunu ifade eden çalışmalar mevcuttur (Borgatti ve Cross, 2003; Moolenaar, 2010). Mevcut çalışmada kıdemli öğretmenlerin sosyal ağa yönelik algıları daha iyi olmakla birlikte diğer öğretmenlerle istatistiki olarak anlamlı farklılığın olmaması manidar görülebilir.

Öğretmenlerin kıdemlerine göre sosyal ağ eğilimleri ve görsel ağ algılarında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Görsel ağ algısının bireysel alt boyutu için sosyal ağ eğilimlerinin bağlantı kurma alt boyutu anlamlı yordayıcıdır. Görsel ağ algısının örgütsel alt boyutu için ise sosyal ağ eğilimlerinin doğru ilişki kurduğuna inanma alt boyutu anlamlı yordayıcıdır. Sosyal ağ eğiliminin görsel ağ algısının yordayıcısı olması özellikle sosyal ağ analizi literatürü açısından önemlidir. Okulda meslektaş gelişiminin bir öncülü olarak yoğun ve etkili sosyal ağlar giderek daha fazla çalışmaya konu olmaktadır. Bu bağlamda öğretmenlerin görsel ağ algıları ile okulun sosyal ağına ilişkin bazı çıkarımlarda bulunmak mümkündür.

Çalışma sonucunda alan yazına, araştırmacılara ve uygulamacılara yönelik olarak bazı önerilerde bulunabilir. Sosyal ağ analizi eğitim bilimleri alanında görece yeni bir kavram olduğundan sosyal ağ eğilimleri ve görsel ağ ölçeği bu çalışma ile birlikte ulusal alan yazına kazandırılmıştır. Sosyal ağların, sosyal ve bireysel gerçeklik düzeylerinde incelenmesi bakımından özellikle görsel ağ ölçeğinin alan yazına katkı sağlaması beklenmektedir.

Okul yöneticileri ve öğretmenler arasındaki ilişki örüntüleri görsel ağ ölçeği kullanılarak birey ve örgüt boyutunda incelenebilir. Okulların mevcut sosyal ağ yapıları ile okul yöneticisi ve öğretmenlerin okulun ağ yapısına yönelik görsel algıları arasındaki ilişkiler incelenebilir. Politik beceriler, örgütsel bağlılık, örgütsel vatandaşlık gibi değişkenler ile sosyal ağ eğilimleri ve görsel ağ algıları çalışılabilir. Bununla birlikte uygulama boyutunda öğretmenler arasındaki ilişkileri destekleyecek okul temelli uygulamalar yararlı olabilir.

KAYNAKLAR

- Balcı, A. (2004). *Sosyal bilimlerde araştırma, yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: PegemA.
- Baker-Doyle, K. J. (2012). First-year teachers' support networks: Intentional professional networks and diverse professional allies. *The New Educator*, 8(1), 65-85.
- Bakkenes, I., De Brabander, C. & Imants, J. (1999). Teacher isolation and communication network analysis in primary schools. *Educational Administration Quarterly*, 35, 166–202.
- Barnett, K. & McCormick, J. (2004). Leadership and individual principal-teacher relationships in schools. *Educational Administration Quarterly*, 40(3), 406-434.
- Barth, R. S. (2006). Improving relationships within the schoolhouse. *Educational Leadership*, 63(6), 8-13.
- Berreth, D. & Berman, S. (1997). The moral dimensions of schools. *Educational Leadership*, 54(8), 24-27.
- Borgatti, S. P. & Cross, R. (2003). A relational view of information seeking and learning in social networks. *Management Science*, 49(4), 432-445.
- Borgatti, S. P. & Ofem, B. (2010). Overview: Social network theory and analysis. In A. Daly (Ed.), *Social network theory and educational change* (pp. 17-30). Cambridge: Harvard Education.
- Borgatti, S. P., Everett, M. G. & Jhonson, J. C. (2013). *Analyzing social networks*. London: Sage.
- Cohen, A., Klein, K., Daly, A. J. & Finnigan, K. (2011). Out with the old, in with the new: When are leader successions successful. *New Directions in Leadership Annual Meeting*. The Wharton School of Business University of Pennsylvania.
- Cole, R. P. & Weinbaum, E. H. (2010). Changes in attitude: Peer influence in high school reform. In A. Daly (Ed.), *Social network theory and educational change* (pp. 77-96). Cambridge: Harvard Education.
- Çıngı, H. (1994). *Örnekleme kuramı*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

- Çıtak, M. (2011). *Politik yeti ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişki: Yöneticiler üzerine bir araştırma* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Daly, A. J. (2012). Data, dyads and dynamics: Exploring data use ad social networks in educational improvement. *Teachers College Record*, 114(11), 1-38.
- Daly, A. J. (2010). *Social network theory and educational change*. Cambridge: Harvard University.
- Goodlad, J. I., Soder, R. & Sirotnik, K. A. (1993). *The moral dimensions of teaching*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Maale, D. V., Moolenaar, N. & Daly, A. J. (2015). All for one and one for all: A social network perspective on the effects of social influence on teacher trust. In M. F. Diapola, & W. K. Hoy (Eds.), *Leadership and School Quality* (pp.171-196). Information Age: Charlotte.
- Mehra, A., Borgatti, S. P., Soltis, S., Floyd, T., Ofem, B., Halgin, D. S. & Kidwell V. L. (2014). Imaginary worlds: Using visual network scales to capture perceptions of social networks. In D. J. Brass, G. Labianca, A. Mehra, D. S. Halgin & S. P. Borgatti (Eds.), *Research in the sociology of organizations*. Vol. 40. Emerald Publishing: Bradford, UK.
- Monge, P. & Eisenberg, E. (1987). Emergent communication networks. In F. Jablin, L. Putnam, K. Roberts & L. Porter (Eds.), *Handbook of organizational communication* (pp. 66-84). Newbury Park: Sage.
- Moolenaar, N. M. (2010). *Ties with potential: Nature, antecedents, and consequences of social networks in school teams*. (Unpublished doctoral dissertation). University of Amsterdam, The Netherlands.
- Özdemir, M. ve Gören, S. Ç. (2015). Politik beceri envanterinin eğitim örgütlerinde geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 21(4), 521-536.
- Sergiovanni, T. J. (1996). *Leadership for the schoolhouse: How is it different? Why is it important?* San Francisco: Jossey-Bass.
- Scott, J. (2000). *Social network analysis: A handbook*. London: Sage.
- Yıldıztaşı, M. B. (2017). *Politik beceri ile örgütsel tükenmişlik ilişkisinin ortaokul öğretmenlerinin görüşlerine göre incelenmesi* (Yalova ili örneği) (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

SUMMARY

Social network theory has important potential to understand and analyze educational organizations. It can be said that the mutual perceptions of the individuals can be regarded as important in terms of many concepts which are investigated intensively in the field of educational administration and defined under the psychological dimension of the school. The purpose of this research is to examine the perceptions of the teachers on the social network structure of the school. The relationship between teachers' social network intentions and perceptions of the visual network on individual and organizational levels were examined in this study. This research is a descriptive study. The population of the study consisted of official primary school teachers working in schools located in the central district of Ankara province. The sample of the study was determined by stratified sampling and therefore 360 teachers participated in the study. We use "Network Intention Scale" which was developed by Cohen, Klein, Daly and Finnigan (2011) and adapted into Turkish in this study. We also used "Visual Network Scale" which was developed by Mehra et al (2014). The analysis of the data was performed using SPSS 16 and AMOS 18 programs. We used Pearson Correlation Coefficient in order to determine the relationships between the teachers' social network intentions and perceptions on visual networks. T-test was used for analyzing the role of the gender in regard of teachers' perceptions. Finally, ANOVA was used for determining the age and seniority level differences and regression analysis is used for examining the predictive role of the social network intentions on visual network perceptions. Male teachers have more positive perceptions than women in regard of the visual network scale. And teachers social network intentions play a predictive role for visual network. According to the seniority of teachers, there is no significant difference in social network intentions and visual network perceptions. There is a growing body of the studies that highlight the importance of the social networks in regard of improving interpersonal relationships in school. This study also contributes to the current social network literature because of combining the social network intention and visual network perceptions. As a result of the study, some suggestions can be offered for researchers and practitioners. Since social network analysis is a relatively new concept in the field of educational sciences, social network intentions scale and visual network scale were adapted into Turkish language with this study. The contribution of the visual network scale to the social network analysis is expected, especially in examining the nature of the social and individual reality in organizations.